

3.1.2018

Asemakaavoituspalvelu pyytää lausuntoa Tattarisillan eritasoliittymän asemakaava- ja asemakaavan muutosehdotus nro 12480 sekä sen asettaminen nähtäville (sisältää liikennesuunnitelman)

HEL 2016-009691 T 10 03 03

Kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoitus on pyytänyt kaupunginmuseon lausuntoa Tattarisillan eritasoliittymän asemakaavasta ja asemakaavan muutoksesta Malmin (38. ko), Mellunkylän (47. ko) ja Suurmetsän kaupunginosissa (41. ko). Kaupunginmuseo lausuu asiasta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta.

Asemakaava-alueeseen kuuluu Lahdenväylän ja Porvoonväylän alue Kehä 1:n liittymästä koilliseen sekä alueita Tattariharjun ja Kivikon teollisuusalueilla. Asemakaava mahdollistaa uuden eritasoliittymän rakentamisen Lahdenväylälle sekä Tattariharjun ja Kivikon teollisuusalueiden välisen kadun rakentamisen. Uusi Tattarisillantie yhdistää Kivikonlaidan ja Tattariharjuntien toisiinsa, mikä parantaa merkittävästi alueen saavutettavuutta.

Kaavaratkaisun yhteydessä on laadittu Tattarisillan eritasoliittymän liikennesuunnitelma. Katualueille varataan tila raitioliikenteelle. Alueen poikki on suunnitteilla säteittäinen pikaraitiotieyhteys Helsingin keskustasta ja kehämäinen Raide-Jokeri 2 Vuosaaresta Myyrmäkeen.

Lahdenväylälle ja Porvoonväylälle laadittiin samanaikaisesti kaavoituksen kanssa aluevaraussuunnitelma, jossa pyritään tieosuuden toimivuuden parantamiseen. Tiealue on asemakaavassa rajattu aluevaraussuunnitelman mukaan. Asemakaavan muutoksessa otetaan huomioon julkisen liikenteen, pyöräilyn ja autoilun yhteystarpeet Malmin lentokentän alueelle.

Kaava turvaa tiealueella sijaitsevan kriisiajan vedenottamon käytön jatkumisen. Alueelle on sijoitettu uusi varaus teknisen huollon alueeksi esimerkiksi lumen vastaanottokäyttöön rakentamattomien teollisuustonttien paikalle Lahdenväylän varrelle Kivikon teollisuusalueelle sekä uusi puistosilta Kivikon ulkoilupuistosta Lahdenväylän yli.

Tiealueet ovat suurilta osalta valtion omistuksessa. Helsingin kaupunki omistaa loput kaava-alueesta. Alueella on voimassa useita asemakaavoja vuosilta 1964-2009.

Porvoonväylän länsipäässä kaistojen välissä ja Porvoonväylän molemmilla puolilla Kivikossa ja Jakomäessä sijaitsee ensimmäisen maail-

3.1.2018

mansodan aikaisia (1914-1918) linnoituslaitteita, jotka kuuluvat tukikohta IV:n aseisiin 7-9. Kyseessä on kallioon louhittuja ja maahan kaivettuja yhdys- ja taisteluhautoja, joita on osin betonoitu. Kokonaisuuteen kuuluu betonista valettuja avoimia ja katettuja tulipesäkkeitä ja suojahuoneita, joiden katot on räjäytetty. Heti Porvoonväylän eteläpuolella on suuri piikkilankaesteen suojavalli (tukikohta IV:este). Kivikon linnoituslaitteet kuuluvat osana laajempaan valtakunnallisesti merkittävän rakennetun kulttuuriympäristön (RKY2009/Pääkaupunkiseudun I maailmansodan linnoitteet) kokonaisuuteen. Pieni osa Malmin lentoaseman valtakunnallisesti merkittävästä rakennetusta kulttuuriympäristöstä (RKY2009/Malmin lento-asema) kuuluu asemakaava alueeseen.

Suunnitellun Tattarisillan tien kohdalla Lahdenväylän eteläpuolella ja kaapealla metsävyöhykkeellä Lahdenväylän pohjoispuolella sijaitsee ensimmäisen maailmansodan aikaisen yhdystien jäänteitä. Suunniteltu tie ja silta tuhoavat kyseiset tiejäännökset. Kaava-alueella ja aivan lähellä Lahdenväylän ympäristössä on sijainnut vielä lisää linnoitteita, mutta ne sijaitsevat kaava-alueen ulkopuolella (tukikohta IX:10, 11, 17 ja tykkipatteri 71) tai ne ovat tuhoutuneet jo aiemmin kaava-alueella (tukikohta IX: 14-15) ja ulkopuolella (tukikohta IX:13, 16 ja 18).

Ensimmäisen maailmansodan aikaiset linnoitusrakenteet ja niihin liittyvät tykkitiet ovat kiinteitä muinaisjäännöksiä ja muinaismuistolain (295/1963) mukaan siten lain suojaamia. Ensisijaisena lähtökohtana on aina niiden säilyttäminen.

Linnoitteisiin ja tykkiteihin kohdistuvista kajoavista suunnitelmista järjestettiin asemakaavoituksen, kaupunginmuseon ja Museoviraston kanssa yhteinen maastokatselmus 8.5.2017, jossa sovittiin jatkotoimenpiteistä ja toimintatavoista. Asemakaavoitus on teettänyt sen jälkeen sovituksi arkeologisen esiselvitystyön, joka täydentää merkittävästi aikaisempia inventointeja. Esiselvitystyössä on osa tuhoutuneiksi luokitelluiksi kohteista osoittautunut aikaisempien maakäyttöhankkeiden yhteydessä vain peitetyiksi ja täytetyiksi. Myöskään kaikkia yhdynteitä tai piikkilankaesteitä ei ole huomioitu aiemmissa inventoimissa.

Arkeologisen esiselvitystyön tarkentavien rajausten perusteella säilytettävien kiinteiden muinaisjäännösten kohdille asemakaavassa on sm-määräys: "Alueen osa, jossa sijaitsee muinaismuistolailla rauhoitettuja ensimmäisen maailmansodan aikaisia linnoituslaitteita. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevasta toimenpiteistä on neuvoteltava Helsingin kaupunginmuseon kanssa. Alueelle tulee laatia kunnostus- ja hoitosuunnitelma".

3.1.2018

Riittävien arkeologisten tutkimusten jälkeen poistettavista muinaisjään-
nöksistä tai niiden osista sovittiin kevään 2017 neuvotteluissa. Pieni
osa tukikohta IV:7:n Lahdenväylän eteläpuolella sijaitsevasta osuudes-
ta tulee suunnitelman mukaan jäämään Lahdenväylän uusien järjeste-
lyiden alle. Poistuvaa osuutta on pienennetty suunnitteluratkaisuilla.
Ratkaisua tullaan tarkentamaan tiesuunnitelman tekemisen yhteydes-
sä. Tukikohta IX:n yhdystien säilynyt Lahdentien pohjoispuolinen osuus
on jäämässä Tattarisillan tien ja -sillan alle. Sen ja edellä mainitun tuki-
kohta IV:7:n mahdollisesti tuhoutuvien osien kohdilla on smd-määräys:
"Rakentamisen alle jäävä osa muinaismuistolain suojelemasta linnoitu-
salueesta. Ennen rakennustöiden aloittamista tulee suorittaa linnoitus-
laitteiden arkeologinen tutkiminen ja lähiympäristön kartoittaminen".
Tutkimuskustannukset kuuluvat hankkeeseen ryhtyvälle.

Lahdenväylän eteläpuolella Kivikossa uuden sillan kohdalla ja sen län-
sipuolella TT- ja ET -tonttien alueella on esiselvitystyön mukaan säily-
neenä edellisen tien jatkona olleet tunnetun ja tuntemattoman yhdys-
tien osuudet, joita ei ole merkitty asemakaavaan smd-määräyksellä
kuten tulee merkitä. Kaupunginmuseo esittää, että merkintä lisätään
kaavakartalle.

Kaava-alueen eteläpuolella Lahdenväylän teialueen toimivuuden pa-
rantamiseksi tehdyssä aluevaraus suunnitelmassa tukikohdan IX:11 ra-
kenteisiin voi uuden ajorampin (E2R4-rampin luiska) takia kohdistua
toimenpiteitä, jotka tulee huomioida aikanaan.

Kaupunginmuseolla ei ole muuta huomautettava asemakaava- ja ase-
makaavan muutosehdotukseen.

Lisätiedot

Markku Heikkinen, tutkija, puhelin: +358 9 310 71552
markku.heikkinen(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus